

Samlad strategi för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare

Ärendet

I november 2007 fattade Landstingsfullmäktige beslut om att genomföra en bred narkotikapolitisk utredning i samverkan med Stockholms stad och Kommunförbundet i Stockholm (KSL). Syftet var att få en mer sammanhållen, effektiv och evidensbaserad strategi mot narkotikaberoendet och att begränsa spridning av smittsamma infektioner relaterade till narkotikaberoende. Utredningen skulle också omfatta sprutbytesprogram.

Föreliggande ärende redovisar förvaltningens ställningstaganden och förslag utifrån utredningen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslås beslutar

- att* uppdra åt förvaltningen att genomföra den i tjänsteutlåtandet beskrivna samlade strategin för att begränsa smittspridning bland intravenösa missbrukare
- att* uppdra åt förvaltningen avsätta medel för att utöka uppdraget till beroendevården att omfatta ett integrerande team för kriminalvårdsklienter som injicerar amfetamin
- att* uppdra åt förvaltningen att särskilt följa smittriskreducerande åtgärder riktade till personer som injicerar narkotika
- att* för närvarande inte införa ett sprutbytesprogram.

Förvaltningens synpunkter

I sin rapport presenterar utredarna en rad förslag på åtgärder för att begränsa smittspridning. Förvaltningen ställer sig bakom utredningens bedömning att en effektiv narkotikapolitisk strategi för att motverka narkotikaberoende och att begränsa spridning av smittsamma infektioner

måste bestå av en rad olika åtgärder. Förebyggande insatser främst riktade till unga, tidiga insatser, användning av evidensbaserade behandlingsmetoder, erbjudande av regelbunden testning, rådgivning och vaccinering samt tidigt målgruppsanpassad behandling för alla smittade, är exempel på sådana åtgärder.

Utgångsläget för att utveckla och förstärka arbetet med att begränsa spridningen av smittsamma infektioner bland intravenösa missbrukare är gott i Stockholm. Efter den stora ökningen av nysmittade under 2006-2007 har antalet nysmittade bland intravenösa missbrukare varit relativt lågt i länet och antalet nysmittade har minskat.

Åtgärder för att förebygga och behandla narkotikamissbruk samt begränsa smittspridning

Nationella riktlinjer och länets policy för att motverka missbruk och beroende utgör en god grund för fortsatt strategi för att begränsa smittspridning i länet. Det finns idag god kunskap om effektiva metoder för att behandla missbruk och beroende. En viktig framgångsfaktor för en effektiv strategi för att begränsa spridning av infektioner bland sprutnarkomaner är att dessa nu implementeras i allt större utsträckning. Implementering av riktlinjer och policy pågår i samverkan med utgångspunkt från de lokala integrerade mottagningarna. Arbetet stöds av länet regionala samråd för missbruk och beroende.

Utveckling av verksamhet

1. Förebyggande arbete för ungdomar och unga vuxna

Genomfört i avtal 2010

I länets policy för att förebygga och behandla missbruk och beroende framhålls att förebyggande arbete och behandling särskilt anpassad till ungdomar och unga vuxna är ett viktigt utvecklingsområde. Arbetet pågår tillsammans med Maria Ungdom och under 2010 kommer en utveckling av de lokala integrerade mottagningar för ungdomar och unga vuxna att ske. Under året kommer också en "virtuell mottagning" att starta. Syftet med den mottagningen är att nå ut till flera ungdomar och unga vuxna.

2. Behandling av personer som injicerar narkotika

Delvis genomfört i avtal 2009 och 2010. Föreslås att resurser avsätts för att utveckla arbete för att utreda neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt behandling av klienter inom kriminalvården som injicerar amfetamin.

Under senare år har ett Integrerat team för opiatberoende kriminalvårds-klienter utvecklats i samverkan mellan Beroendecentrum Stockholms och Kriminalvården. Från och med 2009 är verksamheten en permanent del av vården som Beroendecentrum Stockholm erbjuder. Verksamheten är utvärderad med mycket goda resultat.

Vidare utveckling av behandlingen för personer med opiatberoende handlar om att fortsätta utveckla läkemedelsassisterad underhållsbehandling. Två frågor är särskild intressanta. Dels att decentralisera behandlingen och erbjuda den vid lokala integrerade mottagningar. Detta skulle innebära en förbättrad geografiskt tillgänglighet men också bättre förutsättningar för patienterna i och med att man slipper stora koncentrationer av patienter som riskerar generera droghandel. Idag erbjuds buprenorfin redan vid flera lokala mottagningar och försök pågår med metadonverksamhet i Södertälje. Fler mottagningar bör erbjuda läkemedelsassisterad underhållsbehandling med både buprenorfin och metadon. Den andra frågan är utveckling av omvårdnadsintensiva team för personer som har svårt att klara drogfrihet trots läkemedelsassisterad behandling. Målet är att på så sätt förhindra återfall, sidomissbruk och risk för utskrivning från programmen.

Idag finns också behandling för vissa personer som injicerar amfetamin. En del av dessa individer har också neuropsykiatriska funktionshinder och kan bli hjälpta i sitt beroende om de utreds och får behandling med t.ex. Concerta eller Ritalin. Stora förstärkningar av utredningskapaciteten inom beroendevården har gjorts under senare år vilket ger utökade möjligheter för en stor grupp injektionsnarkomaner. Inom kriminalvården är det vanligt med personer som injicerar amfetamin. Förvaltningen föreslår därför att resurser avsätts för att utveckla dagens ITOK att omfatta även denna grupp. Det skulle ge möjlighet att utreda och vid behov sätta in behandling under medan personen vistas inom kriminalvården.

3. Testning och rådgivning

Genomfört i avtal med Beroendecentrum Stockholm 2010. Kommer att genomföras i avtal i upphandling av verksamhet som idag drivs av Maria Beroendecentrum AB

En central del i en förstärkt strategi för att begränsa smittspridning är att regelbundet erbjuda testning, rådgivning och vaccination av personer som utsätter sig för smittrisk. Det innebär att ordinarie beroendevård behöver intensifiera detta arbete vilket också framhålls i länets reviderade handlingsprogram för STI/hivprevention som är under utarbetande. Resurser har tillförts i form av bonus för att stimulera ökad testning,

rådgivning och vaccination inom ordinarie beroendevård. På samma sätt ska testning, rådgivning och vaccination stimuleras inom den särskilda vården för hemlösa.

Maria Ungdom har en specialiserad ungdomsmottagning som fokuserar på STI/hivprevention. Mottagningen permanentades 2009.

Det är också viktigt att regelbunden testning erbjuds till personer som inte ingår i identifierade riskgrupper. Här är t.ex. erbjudande om testning vid ungdomsmottagningarna viktigt.

4. Förstärkt fokus på att begränsa smittspridning inom särskild vård för hemlösa och personer i gatunarkomanmiljö

Genomfört i och med upphandling av särskild vård för hemlösa under 2010

För närvarande pågår upphandling av särskild vård för hemlösa. Inom denna verksamhet ställs tydligare krav på att erbjuda regelbunden testning, rådgivning och vaccination. Samtidigt har resurser tillförts Infektionskliniken vid Huddinge universitetssjukhus för att utveckla och erbjuda "lågtröskelbehandling" för personer med hiv och hepatit vid mottagningen för hemlösa. Målgruppen är personer i aktivt missbruk som idag inte får behandling med bromsmediciner.

Utöver detta pågår ett projekt vid Ersta Diakonisällskap för att erbjuda mobil och uppsökande verksamhet med fokus på somatisk sjukvård samt testning, rådgivning och vaccination. Medel finns avsatta för att permanenta denna verksamhet när projektiden går ut.

Miljökonsekvenser av beslutet

Alla Leverantörer har skyldighet att beakta SLL's Miljöpolitiska program, Miljö Steg 5 och samarbeta med SLL i dessa frågor.

Dessa krav bör innebära att beslutet inte innebär några förändringar avseende konsekvenser för miljön.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Kostnaderna för föreliggande är i dagsläget svåra att bedöma men kan täckas inom befintlig ram.

Konsekvenser för patientsäkerheten

En förstärkning av insatser för att förebygga, tidigt upptäcka och behandla hiv och hepatit innebär förbättrad patientsäkerhet.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård

De åtgärder som föreslås i föreliggande tjänsteutlåtande innebär en förstärkning av insatser för en mycket utsatt grupp. Beslutet innebär en förbättring avseende jämlik vård.

Catarina Andersson Forsman

Olle Olofsson